

proposta didàctica

propostes didàctiques elaborades per Dafni Valor

Deesses per nassos

Antoni Torreño

Introducció / Isidre Crespo

www.bromera.com
edicions

bromera

TEATR
bromera

DESCRIPCIÓ

Autor: Antoni Torreño

EDICIONS BROMERA / ALZIRA

Col·lecció: «Bromera Teatre», 42

Format: 130 × 205 mm, 128 pàgines

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 14 anys

Les Propostes didàctiques que completen el llibre *Deesses per nassos* han estat concebudes com un instrument auxiliar de la tasca lectora, que és, en el cas d'una obra teatral, també una reflexió sobre un plantejament escenogràfic virtual de l'obra. Així hem dividit en tres apartats un seguit d'activitats que es poden realitzar, depenent de diversos acostaments: *a)* a l'autor; *b)* a l'obra (el contingut històric, l'argument, les escenes, els personatges, i *c)* la posada en escena.

Segons els objectius que es pretenga assolir, segons les necessitats i disponibilitats dels receptors, caldrà fer una selecció més o menys àmplia i més o menys profunda d'aquest ventall obert de possibilitats diverses i variades. També es podrà suprimir, variar, completar o fer tot allò que aprenents i docents consideren convenient per tal de fomentar la lectura o la pràctica teatral. Al cap i a la fi, les propostes d'activitats pretenen millorar la comprensió, la capacitat de relació i de raonament, la sensibilitat teatral i la capacitat de diversió i creació múltiple que qualsevol llibre de teatre ofereix als seus lectors. Finalment, cal assenyalar que per a contestar moltes d'aquestes activitats es pot comptar amb l'ajut de la introducció de l'obra i de l'apartat D, Annexos.

ÍNDEX

A. L'AUTOR	4
B. L'OBRA	5
B1. EL CONTEXT HISTÒRIC	5
B2. L'ARGUMENT	5
B3. ELS PERSONATGES	7
B4. LES ESCENES: ACTIVITATS ESPECÍFIQUES	8
C. EXERCICIS PER A LA POSADA EN ESCENA	16
D. ANNEXOS	22
D1. <i>LA MARSELLESA</i> (1792-95)	22
D2. <i>LA INTERNACIONAL</i> (1871)	23
D3. <i>MISSATGE DEL GRAN CABDILL SEATTLE</i> <i>AL PRESIDENT DELS ESTATS UNITS D'AMÈRICA</i> (1855)	24
D4. <i>TINC UN SOMNI</i> . Discurs de Martin Luther King Jr. pronunciat a les escales del Memorial a Lincoln, a Washington DC, el 28 d'agost del 1963)	28
D5. <i>DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS</i> (1948)	31

A. L'AUTOR

1. Redacta una breu biografia d'Antoni Torreño a partir de les dades que trobes a la introducció.
2. Pren nota de totes les obres publicades de l'autor i comenta per escrit el que et suggereix cada títol.
3. Investiga i fes una llista amb els premis que ha aconseguit l'autor i el gènere literari al qual pertanyen.

B. L'OBRA

B1. CONTINGUT: ARGUMENT, TEMA, INTENCIÓ, GÈNERE...

1. Fes un breu resum de l'argument general de l'obra, dels fets concrets que s'hi escenifiquen, tot indicant quins problemes o conflictes són els més notables.
2. Busca informació sobre el mite de Persèfone i després explica raonadament què vol explicar, què simbolitza.
3. Enuncia en poques paraules de què tracta l'obra, és a dir, el tema principal de *Deesses per nassos*, de manera que quede ben clar quins conceptes, valors o actituds s'hi enfronten i a quin resultat s'arriba.
4. Aclareix, al teu parer, amb quina intenció ha estat escrita, què vol demostrar-nos o ensenyar-nos l'autor.
5. Exposa les raons per les quals consideres que *Deesses per nassos* és una comèdia.
 - 5.1. Especifica les característiques principals d'aquest gènere teatral.
 - 5.2. Digues l'escena i el personatge que et semblen més divertits, tot aportant els arguments que avalen la teua tria.
6. És habitual que, en entrar al teatre, els espectadors puguin disposar del programa de mà corresponent; com ja coneixeu el contingut general de l'obra, feu les activitats següents:
 - 6.1. En equip, consulteu uns quants programes de mà d'obres teatrals diferents i determineu de què solen informar, en quin ordre, quina forma tenen, etc.
 - 6.2. Creeu-ne un, individualment, per a un espectacle sobre *Deesses per nassos* i després trieu, de tots els del grup, aquell que més us agrada.

B2. LES ESCENES: ACTIVITATS GENERALS

1. Cada escena se situa en una època diferent de la història de la humanitat. Descriu el context històric de dos esdeveniments que tinguen relació amb l'obra: el fet històric que consideres més important i el que et sembla més insignificant. Justifica la teua tria.

2. Indica en quin moment històric té lloc cada escena, tot fent una taula cronològica on apareguen, «per ordre d'aparició» les accions més destacades i transcendents del text de *Deesses per nassos*.
3. Situa en un mapa el lloc geogràfic on succeeix cada escena.
 - 3.1. Dins d'aquest, indica en quin espai o espais té lloc (una platja, un palau, un bosc...).
 - 3.2. Comenta, en cada cas, si es tracta d'un espai interior o tancat, exterior o obert, objectiu/subjectiu, real/fantàstic, rural/urbà...
 - 3.3. Valora si l'espai s'adapta als components i al sentit –tant al general de l'obra com al particular de cada escena– i justifica'n la funció: marc o escenari sense influència /condicionador dels personatges i de les seues accions.
4. Podrien succeir en qualsevol altre lloc? Per exemple, imagina que l'escena de la platja grega passara a l'Albufera de València i comenta com canviaria.
 - 4.1. Imagina altres llocs on podrien passar la resta d'escenes i explica quins canvis suposaria, en cada cas, la nova ubicació.
5. Analitza breument les coordenades espacio-temporals i les característiques sociològiques de cada època, tot explicant com era la vida: com vivia la gent, com eren les seues cases, l'economia, les creences, els mitjans de transport, les idees i sistemes polítics, les relacions humanes...
 - 5.1. Descriu com vestien en cada època.
 - 5.2. Busqueu informació i feu un mural amb imatges que il·lustren la vestimenta de cada època i que després us serviran per a fer el vestuari.
6. Distribuiu-vos per grups i, a partir de les informacions dels exercicis 5.1 i 5.2., ideu i dibuixeu, o descriuiu per escrit, una escenografia per a cada escena i un vestuari per als diferents personatges.
7. Busqueu una música per a cada escena i expliqueu-justifiqueu la vostra elecció.
8. Caracteritza les varietats de llengua –geogràfiques, temporals (històriques, generacionals), socioculturals (cultura, estàndard, popular, vulgar)– i els registres de parla (col·loquial, tècnic, literari, simple, gracios...) que trobes en cada escena, tot diferenciant entre l'expressió dels personatges i la de l'acotació.

B3. ELS PERSONATGES

1. Els principals déus de la mitologia grega són dotze. Busca informació sobre ells en llibres o Internet i detalla quina relació familiar tenen amb les protagonistes de *Deesses per nassos*.
2. Les nostres protagonistes, Demèter i Persèfone, es mesclen amb humans per tal de fugir d'Hades. Busca en la mitologia i narra unes altres històries en les quals els deus es relacionen amb humans.
3. La mitologia romana va fer seus els déus grecs, però els van canviar els noms. Relaciona cada déu grec amb el seu equivalent romà.
4. Fes una llista de tots els personatges que apareixen a l'obra i divideix-los en històrics i inventats per l'autor. Després busca i resumeix una biografia d'un dels històrics i inventa la d'un no històric, de manera que entre tota la classe redacteu un informe que reculli informació de tots.
5. Ompli la següent fitxa sobre tots els personatges de l'obra, contestant les següents preguntes per tal de definir el caràcter teatral de cadascun d'ells. Hi ha preguntes de les quals no sabràs la resposta perquè no està explícita en el text, així que te la inventaràs tractant de ser coherent amb el personatge:

TRETS FISIOLÒGICS	TRETS SOCIOLÒGICS	TRETS PSICOLÒGICS
<ul style="list-style-type: none">· Aspecte físic· Edat· Altura, pes, color del cabell, pentinat...· Com vesteix: reflecteix arrogància, humilitat, riquesa...· Com camina, es mou i gesticula· Estat de salut· Defectes físics· Trets singulars: somnambulisme...· Altres	<ul style="list-style-type: none">· Classe social· Com és la seua vida familiar· Recursos econòmics· Ocupació· Conviccions polítiques· Creences religioses· Estudis· Interessos· Aficions· Altres	<ul style="list-style-type: none">· Temperament o caràcter: És comunicatiu? Té amics? És introvertit o extravertit? Generós o agarrat? Tranquil? Violent? Sensible? Optimista? Pessimista? Malenconiós?· Grau d'intel·ligència· Altres

6. Demèter i Persèfone són família:

6.1 Quin vincle familiar tenen? Comenta si la seua forma de tractar-se et sembla normal, o no, i per què.

6.2. Destria i descriu els trets positius i els negatius de la seua relació.

7. Ompli la fitxa següent per a aclarir quin tracte tenen amb la resta de personatges de l'obra.

DEMÈTER		PERSÈFONE	
Bona relació amb:	Mala relació amb:	Bona relació amb:	Mala relació amb:

B4. LES ESCENES: ACTIVITATS ESPECÍFIQUES

1. En cada escena, abans de treballar-la, resumeix-ne els fets més significatius.
2. Distribueix aquests fets en tres apartats: introducció, nus i desenllaç, tot indicant fins on arriba cada apartat.

Escena I. La platja grega

1. El teatre, tal com el coneixem hui en dia, apareix a Grècia. Busca informació i redacta un breu informe sobre les característiques més importants del teatre grec: lloc de la representació, actors, el gènere que més els agradava...
2. L'escena primera se situa en una platja de l'illa de Sicília. Busca informació sobre aquesta illa i destaca les tres dades que més et criden l'atenció. Poden ser històriques, geogràfiques o culturals.
3. Homer és l'autor de les obres literàries conegudes més antigues d'Europa: La *Iliada* i L'*Odissea*. Feu tres grups i busqueu informació sobre l'autor i les dues obres esmentades. Després exposeu-la en classe, resumida com si es tractara d'un conte, aneu a l'història principal i intenteu eliminar les parts no fonamentals. L'exposició no ha de

superar els dos minuts. Després intenta fer el mateix en un minut i per a finalitzar en trenta segons.

4. El mite de Demèter i Persèfone ha estat molt representat al llarg de la història de l'art. Busqueu imatges de les obres més importants i feu-hi un mural.
5. A més del mite de Persèfone, a l'escena es parla d'altres déus i deesses com Àrtemis, Afrodita i Zeus. Busqueu històries en les quals apareguen aquests déus; encara que no tinguen relació amb la història que ací es conta.

Escena II. Plini, el comerciant

1. Fes un resum explicatiu sobre les característiques més importants del teatre romà. Saber-ho t'ajudarà molt a l'hora d'interpretar els personatges.
2. Què sabeu sobre Roma?
 - 2.1. Per conèixer quina informació en teniu, feu una pluja d'idees de manera que, un per un, exposeu oralment allò que més recordeu d'aquella civilització: el nom dels fundadors i altres personatges, monuments, dades històriques, batalles, cultura, llengua, costums...
 - 2.2. Preneu nota, organitzeu i completeu la informació (per temes, o cronològicament) després de consultar llibres d'història, enciclopèdies, Internet...
3. Explica què vol dir l'expressió «Panem et circenses». Quina relació pot tindre amb l'escena II? I amb la societat actual?
4. Quins eren els espectacles que més agradaven als romans? Feu un debat sobre si hui en dia serien correctes i compareu-los amb entreteniments de masses actuals amb persones o animals.
5. En quin edifici se celebraven els espectacles romans? Com eren?
6. Al final de l'escena, Hades, per a manifestar la seua fúria, desencadena l'erupció del Vesubi que soterrarà Pompeia.
 - 6.1. Busca informació sobre el que va passar a Pompeia i escriu una notícia per a un possible periòdic de l'època.
 - 6.2. Si teniu ocasió, podeu llegir la novel·la *Els darrers dies de Pompeia* d'Edward Bulwer Lytton o veure qualsevol de les nombroses adaptacions cinematogràfiques. Després

comenteu les diferències i les semblances que trobeu entre la informació històrica i la versió fictícia que en fa la literatura o el cinema.

Escena III. Les Druïdesses

1. Fes una descripció de com t'imagines el bosc de Cornualla pel qual passen tants personatges.
2. El sistema polític i social feudal era propi de l'edat mitjana, descriu-lo i situa cada un dels personatges d'aquesta escena en el seu estament.
3. L'església i la noblesa tenien molts privilegis i poder a l'edat mitjana. Creus que actualment continuen tenint-los? Feu-ne un debat.
4. Les druidesses són importants en la mitologia celta. Busca informació i explica qui eren i la seua funció.
5. Els cavallers medievals formen part del nostre imaginari, tant pel que ens ha transmés la història com la literatura.
 - 5.1. Defineix l'orde de cavalleria.
 - 5.2. Cita els cavallers que conegues.
 - 5.3. Escribeu el títol d'una de les novel·les més importants de la nostra literatura (es refereix al nostre cavaller de ficció per excel·lència) i el nom del seu autor.
 - 5.4. Busca i resumeix informació sobre aquesta obra, el seu autor i les aventures del protagonista.
6. Relacionats amb el teatre profà de l'edat mitjana trobem els termes trobadors, joglars, bufons... Defineix-los i exposa les semblances i les diferències que hi havia entre ells.
7. El mallorquí Ramon Llull va ser un important escriptor, filòsof i professor medieval que, entre altres obres, va escriure el *Llibre de l'orde de cavalleria* en el qual s'expliquen les característiques més importants dels cavallers. Consta de set capítols, que tracten respectivament sobre: l'origen i noblesa de la cavalleria; la descripció de l'ofici de cavaller; l'examen de l'aspirant a cavaller; el cerimonial de l'adobament; el simbolisme de les armes ofensives i defensives; els costums propis del cavaller i l'honor que es deu al cavaller.
 - 7.1. Dividiu-vos en set grups i cada grup que busque informació sobre un dels capítols i que en redacte un breu informe.

7.2. A partir d'aquesta informació, trieu el capítol o capítols que tinguen més possibilitats escèniques i reescriuiu-los, tot transformant-los en textos teatrals amb els trets propis que facen possible la representació: diàlegs, acotacions, personatges, conflictes...

7.3. Ara només cal que us repartiu les diferents activitats que necessita un text per a ser portat a escena –director; actors; escenògraf; tècnic de so, de llum...– i que, després d'assajar i preparar-ho tot, el representeu.

8. Llegiu el següent poema d'Ausiàs March i feu les següents activitats:

8.1. Compareu-lo amb aquell que recita el joglar a l'escena, tot ressenyant les semblances i les diferències.

8.2. Dividiu-vos en sis grups; en cada un, després de preparar-vos, trieu qui memoritza i entona millor l'estrofa corresponent i organitzeu un recital poètic conjunt.

Així com cell qui en lo somni-s delita
e son delit de foll pensament ve,
ne pren a mi, que·l temps passat me té
l'imaginar, que altre bé no hi habita.
Sentint estar en aguait ma dolor,
sabent de cert que en ses mans he de jaure,
temps d'avenir en negun be·m pot caure:
aquell passat en mi és lo millor.

Del temps present no·m trobe amador,
mas del passat, que és nores e finit.
D'aquest pensar me sojorn e·m delit,
mas, quan lo perd, s'esforça ma dolor,
sí com aquell qui és jutjat a mort
e de llong temps la sap e s'aconhorta,
e creure·l fan que li serà estorta
e·l fan morir sens un punt de record.

Plagués a Déu que mon pensar fos mort
e que passàs ma vida en dormant!
Malament viu qui té lo pensament
per enemic, fent-li d'enuigs report,
e, com lo vol d'algun plaer servir,
li'n pren així com dona ab son infant,

que si verí li demana plorant
ha tan poc seny que no·l sap contradir.

Fóra millor ma dolor soferir
que no mesclar poca part de plaer
entre aquells mals, qui·m giten de saber
com del passar plaer me cové eixir.
Las! mon delit dolor se converteix;
doblà's l'afany après d'un poc repòs,
sí co·l malalt qui, per un plasent mos,
tot son menjar en dolor se nodreix.

Com l'ermità qui enyorament no·l creix
d'aquells amics que tenia en lo món
e, essent llong temps que en lloc poblat no fon,
per fortuit cas un d'ells li apareix
qui los passats plaers li renovella,
sí que·l passat present li fa tornar;
mas, com se'n part, l'és forçat congoixar,
lo bé, com fuig, ab grans crits mal apella.

Plena de seny, quan amor és molt vella,
absença és lo verme que la gasta,
si fermetat durament no contrasta
e creure poc, si l'envejós consella.

Escena IV. Les mil i una nits

1. *Les mil i una nits* és una antologia de contes orientals del segle IX compilats de la tradició oral índia, egípcia i persa principalment.
 - 1.1. Fes un resum del relat que serveix per a unir tots els contes. Has de fer referència a qui és la protagonista-narradora i a quins problemes o conflictes s'enfronta.
 - 1.2. Digues quins contes coneixes de *Les mil i una nits*, tot fent-ne una ressenya de l'argument.
2. Enric Valor i Vives, l'escriptor de Castalla, féu un recull dels contes de tradició oral de les nostres terres, al qual va posar el nom de *Rondalles Valencianes*.
 - 2.1. Enumera les que coneixes i el seu argument.
 - 2.2. Conta'ns una llegenda o rondalla que passe al teu poble o comarca.
 - 2.3. Enric Valor va recollir llegendes populars i les va salvar de l'oblit. Fes tu el mateix: demana a persones majors que et conten alguna història que després compartiràs amb la resta de companys i companyes.
3. Les llegendes urbanes són contes ficticis que es narren com si hagueren passat de debò. Segur que n'heu escoltat alguna, com ara, la de l'autoestopista fantasma o la del jove a qui segresten per a furtar-li els ronyons. Busqueu llegendes urbanes i compartiu-les amb la resta de la classe. Segur que us emporteu més d'una sorpresa i us adoneu que no és cert tot allò que es diu. Ah, i no us penseu que són tan modernes, que segurament els vostres avis ja en coneixien més d'una.
4. L'escena acaba amb l'arribada de Genguis Khan i el seu exèrcit. Busca informació i explica qui era i en quins fets històrics va estar implicat.

Escena V. L'encalç dels conquistadors

1. L'escena comença amb la visita de Demèter i Persèfone al poble Maia:
 1. 1. Explica el que saps d'aquest poble i la seua història.
 1. 2. Busca informació sobre la mitologia maia i compara-la amb la mitologia grega. Comenteu les semblances i les diferències.
 1. 3. Els maies van construir piràmides com es veu a l'escena. Quina diferència hi trobes amb les egípcies? Dibuixa-les i fes les comparacions pertinents.
 1. 4. Com a civilització molt avançada van aportar coses que a Europa no es coneixien. Quines penses que van ser les més importants?

2. En aquesta escena, quan juguen al veig veig, es deixa entreveure algun fragment del següent poema de Vicent Andrés Estellés que té per títol «Res no m'agrada tant». Troba-hi la relació i comenta-la.
 - 2.1. Vicent Andrés Estellés és un dels nostres poetes contemporanis més coneguts i valorats. Busca la seua biografia i fes-ne un resum, un mural o llegiu-la a classe.
 - 2.2. A partir de la informació que recolliu de companys (de classe i del centre), familiars, amics i coneguts, establiu una llista de quins poemes de l'autor són els més coneguts, els que més agraden.
 - 2.3. Recolliu aquests poemes i publiqueu-los en un mural, una antologia en paper, o organitzeu-ne un recital poètic.
 - 2.4. Cantants, com ara Ovidi Montllor, Al Tall, Remigi Palmero o Paco Muñoz, han musicat poemes de Vicent Andrés Estellés. Escolta'ls a la pàgina de la UOC www.musicadepoetes.com i argumenta quin t'agrada més.
 - 2.5. Llegiu el poema de Vicent Andrés Estellés «Res no m'agrada tant» en veu alta a classe. Després inventeu un poema amb una recepta de cuina que us agrade.

Res no m'agrada tant
 com enramar-me d'oli cru
 el pimentó torrat, tallat en tires.
 cante llavors, distret, raone amb l'oli cru, amb els productes de la terra.
 M'agrada molt el pimentó torrat,
 mes no massa, que el desgracia,
 sinó amb aquella carn molla que té en llevar-li la costra socarrada.
 l'expose dins el plat en tongades incitants,
 l'enrame d'oli cru amb un pessic de sal
 i suque molt de pa,
 com fan els pobres,
 en un oli que té sal i ha pres una sabor del pimentó torrat.
 Després, en un pessic
 del dit gros i el dit índex, amb un tros de pa,
 agafe un tros de pimentó, l'enlaire àvidament,
 eucarísticament,
 me'l mire en l'aire.
 De vegades arribe a l'èxtasi, a l'orgasme.
 cloc els ulls i me'l fot.

3. A la segona part de l'escena ens trobem amb l'arribada de Pedro de Alvarado, conquistador espanyol de gran part de l'Amèrica Central:

- 3.1. Explica el que sàpies dels conqueridors espanyols i la imatge que d'ells ha donat la història, tant des del punt de vista dels conqueridors com dels indígenes.
 - 3.2. Quines conseqüències penses que van suposar per als pobles indígenes el «descobri-ment» d'Amèrica dels europeus?
 - 3.3. Pedro de Alvarado ha passat a la història per la seua extrema crueltat. Busca i conta el que va fer perquè se'l catalogue d'aquesta manera.
4. La tercera part transcorre a Breda i el conquistador ve en nom del comte-duc d'Olivares i del rei d'Espanya:
 - 4.1. Quins quadres de Diego Velázquez representen aquesta escena i aquests personatges?
 - 4.2. Digues els quadres de Velázquez que coneixes i quin és el que més t'agrada i per què.
5. L'escena finalitza amb un fet molt greu que va succeir a Xàtiva i el qual ens ha deixat marcats com a poble:
 - 5.1. Analitza aquells fets i les seues greus conseqüències.
 - 5.2. Què commemorem els valencians el 25 d'abril?
 - 5.3. Aclareix el significat de les frases següents relacionades amb allò que va passar: «Quan el mal ve d'Almansa, a tots alcança», «De ponent, ni vent ni gent», «Ets un cara de sisó» (el sisó era una moneda amb la cara de Felip V) i «El record de la derrota ens obliga a la victòria».
6. Josep de Ribera també anomenat *Lo Spagnoletto* va ser un pintor xativí reconegut a tot Europa.
 - 6.1. Quina característica destacaries de la seua obra?
 - 6.2. El pintor, a l'escena, pinta el retrat de Persèfone cap per avall. Fes de detectiu i esbrina per què l'autor Antoni Torreño el fa actuar d'aquesta manera.
7. Us recomanem conèixer de més a prop Xàtiva, per tant:
 - 7.1. Si és possible, feu-hi una excursió per a gaudir dels seus monuments, els seus carrers, el seu castell i el sabor d'una de les ciutats més boniques del País Valencià.
 - 7.2. Si no és possible el viatge real, feu la vostra excursió virtual: feu un passeig pels llibres, sobretot enciclopèdies, o busqueu informació a Internet.
 - 7.3. Tant si podeu, com si no podeu visitar Xàtiva, escriviu les vostres impressions sobre aquesta ciutat: en forma de diari, informe, resum històric, guia o full informatiu turístic, relat, poema, escena teatral...

Epíleg. Manifestos

1. L'epíleg se situa en l'actualitat. Ressenya les principals diferències de la nostra època respecte de les altres èpoques històriques mostrades al llibre.
2. Quins fets històrics dels quals es parlen a l'escena van canviar la societat i la manera de viure?
3. Al llarg de tota l'escena se succeeixen una sèrie de manifestos (que podeu trobar a l'anex) dels quals ara parlarem i que són molt importants pel seu contingut. Han passat a la història per innovar i divulgar idees que en el seu moment eren revolucionàries.
 - 3.1. Repartiu-vos els manifestos per grups. Situeu-los en el seu context històric, analitzeu-los i expliqueu a la resta de la classe allò que volen transmetre.
 - 3.2. Confeccioneu, individualment, una llista ordenant els manifestos de més a menys importants. Després feu un debat exposant els vostres criteris d'ordenació i feu la classificació definitiva consensuada per tota la classe.
 - 3.3. Què demanaries actualment? Escriu un manifest que plantege aspiracions-reclamacions pròpies de la nostra època.
4. La Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) és un document que recull els drets humans considerats bàsics, drets que tenen totes les persones sense excepció.
 - 4.1. Per quina raó l'Assemblea General de les Nacions Unides va redactar l'any 1948 la DUDH?
 - 4.2. La DUDH és el document traduït a més idiomes del món. Consulta Internet i digues de quants idiomes es tracta.
 - 4.3. Llegiu els articles de la DUDH i debateu en grup quins articles s'incomplixen hui en dia. Poseu exemples.
 - 4.4. Afegeix articles que considereu que haurien d'estar a la DUDH.
 - 4.5. Fes un decàleg dels drets que penses que tu tens al teu àmbit familiar i educatiu.
 - 4.6. Ara escriu un altre decàleg, que complemente l'anterior, amb els drets de les persones que comparteixen amb tu els àmbits esmentats: pares, germans, professors, companys... Indica si hi ha conflicte o complementarietat entre els teus drets i els dels altres que t'envolten.
5. El conreu de la música, la dansa i les arts és un tret diferenciador dels éssers humans. Organitzem una festa amb músiques i danses del món. Vestiu-vos com les cultures que aneu a representar, maquilleu-vos de diferents maneres, busqueu objectes característics...

C. EXERCICIS PER A LA POSADA EN ESCENA

Amb aquests exercicis es pretén ajudar en la posada en escena de l'obra i poden treballar-se, especialment, en les classes de Dramatització-Teatre.

1. Fem entre tots una lectura del text intentant que resulte expressiva, entretinguda i amb molt de ritme.
2. Imagina't que et presentes al càsting de *Deesses per nassos*. Per a superar la prova i ser elegit en el paper que més t'agrada, tria un fragment, prepara-te'l i interpreta'l a la resta de companys.
3. Feu tants grups com escenes i repartiu-vos-les, una per a cada grup, però sense repetir –de les possibilitats que us oferim a continuació o d'altres– les formes d'improvisar o representar. Exemples:
 - 3.1. Improvisar amb les vostres paraules.
 - 3.2. Improvisar amb un canvi temporal: com si passara a l'actualitat, com si passara a l'any 3400, a la prehistòria...
 - 3.3. Canviant el gènere: com una tragèdia, com un musical de Broadway, com un melodrama, com una escena de cinema mut...
 - 3.4. Agafeu totes les acotacions de l'escena i oblideu-vos del text que hi ha entre elles. Amb aquest esquema feu una interpretació mímica en la qual únicament heu de seguir les ordres de les acotacions. Exemple amb l'escena I: *Una platja grega amb un paisatge de temples enderrocats. Soroll de mar. DEMÈTER i PERSÈFONE sobre l'escena. No parlen. DEMÈTER fa garbes de blat. PERSÈFONE està desfocosa: cull narcisos d'un racó. En pronunciar narcisos se li talla l'alegria creixent. DEMÈTER i PERSÈFONE callen. PERSÈFONE mira abstreta un narcís que encara és a l'escena. Entra HOMER. DEMÈTER fa el gest de preguntar qui és aquell...*

Escena I. La platja grega

El teatre grec és el teatre tràgic per excel·lència. Així és que procurarem donar a tots els exercicis un toc tràgic i exagerat.

1. Demèter és el més tràgic dels personatges, així és que practicarem una mica com podria recitar.
 - 1.1. Conte una anècdota que us haja passat de manera grandiloqüent, amb gestos desmesurats i veu molt tràgica i exagerada.

- 1.2. Ara fem la mateixa discussió però a la manera grega, treballant el cor. Darrere de cada una de les persones que discuteixen es col·loca la resta de companys que repeteixen les mateixes paraules i reforcen els gestos.
2. Al principi de l'escena, Demèter i Persèfone discuteixen per coses que la mare diu a la filla i la filla no fa. Representeu escenes que us passen a les vostres vides, amb els pares, mares, germans o mestres i que siguin semblants.
3. Reciteu el monòleg que fa Homer a la pàgina 46 de diverses maneres: molt exagerat, com un rap, com un cantant d'òpera, com un musical, amb les teues paraules, substituint totes les vocals per la «a»...
4. Homer, a la pàgina 47, fa un discurs totalment xafarder d'allò que va passar quan Demèter es va negar a treballar.
 - 4.1. Una persona es col·loca davant de tothom i conta una cosa ràpidament. El següent augmenta la velocitat una miqueta i així fins que passen tots.
 - 4.2. Poseu-vos en grup i interpreteu escenes en les quals es conten xafarderies. Sigueu molt exagerats.
5. En un moment de l'escena, Demèter fa servir els seus poders màgics contra Homer. Poseu-vos en grups i representeu una improvisació en la qual, un o diversos personatges, tenen poders màgics i creen situacions divertides.

Escena II. Plini, el comerciant

Ja a Grècia apareix la comèdia com a gènere teatral, però és en el teatre romà on viurà la seua gran esplendor. Així és que, en aquesta sessió, intentarem crear un clima molt divertit.

1. Ens desplaçem ballant per l'espai al ritme d'una música alegre. Quan s'atura, fem tots una gran riallada grupal.
2. Lluita de gladiadors. Cal tocar a l'altra persona sense que et toque a tu. Podem fer variacions de ritme, fixar parts del cos, etc.
3. Organitzem una orquestra de rialles i acudits.
 - 3.1. Cada persona tria una manera de riure. Nomenem un director d'orquestra i, quan ens assenyala, fem la nostra riallada amb la durada que marque el director.

- 3.2. Cadascú ha de contar l'acudit més graciós que conega. El director marca qui conta l'acudit i, després, les riallades de l'orquestra van segons la gràcia que l'acudit ha fet a cada «músic».
4. Plini és fanfarró, babau i molt còmic. A més a més, la seua manera de contar les coses fa que aquestes semblen no tenir importància.
 - 4.1. Conte la mateixa anècdota de l'exercici 1 escena I, però, de manera còmica. Podeu fer tot allò que vulgueu per fer esclatar una riallada.
 - 4.2. Conte un problema que tingueu en la vostra vida, però cantant. Voreu que farà esclatar rialles a tothom i a vosaltres mateixos.
5. Plini intenta enamorar Persèfone a l'escena, però no ho aconsegueix. Poseu-vos per parelles i representeu escenes d'amor impossibles en tots els estils que vulgueu: amb paraules, sense paraules, cantades, ballades, realistes...

Escena III. Les Druidesses

1. L'escena comença amb una cançó de Persèfone en la qual descriu com és el bosc de Cornualla amb la música de la cançó popular «Serra de Mariola». Per grups, inventeu una lletra que pugui descriure com és el vostre entorn (la vostra classe, el vostre poble, la vostra casa...) i que pugui encaixar en una música coneguda, i proposeu una coreografia per a ballar-la.
2. Fem de joglar. Els joglars eren artistes ambulants medievals que divertien la gent amb jocs, poemes o cançons, de vegades de la seua inspiració, i d'altres creades pels trobadors. Així és que:
 - 2.1. Seguint el ritme d'una música divertida, fem activitats de calfament corporal. Peguem salts, fem volantins... Després, algú fa coses divertides al ritme de la música i tots l'imiten.
 - 2.2. Ara cal fer exercicis de circ. Per parelles, conteu un relat o conte, però amb jocs, cançons, balls, acrobàcies i qualsevol altra cosa que se us pugui ocórrer.
 - 2.3. Poseu-vos per parelles i reciteu a l'altre un poema d'amor intentant fer alguna rima.
3. Fem un conjur màgic per grups.
 - 3.1. Primer cal pensar i adjudicar a cada grup un conjur: per a enamorar, per a desenamorar, per a curar una malaltia, per a provocar un incident...
 - 3.2. En segon lloc, cal que cada grup determine i aplique al seu conjur els aspectes que millor s'hi avinguen: gestos, veu, moviment, expressió corporal...

4. Prepara el poema d'Ausiàs March que hem treballat a l'escena III per a recitar-lo amb les teues paraules i amb un llenguatge actual.
5. Al llarg d'aquesta escena, molts personatges fan de les seues. Posem el nom de tots ells en una caixa: Caçador, Joglar, Perceval, Camperol, Marqués i Bisbe. Per parelles, anem a la caixa i agafem un paper diferent cadascú. Segons el personatge que ens ha eixit aleatòriament, preparem una improvisació. Què pot fer el bisbe amb un camperol? I el caçador, amb un marqués? Intenteu sempre crear un conflicte perquè siga interessant.

Escena IV. Les mil i una nits

1. Per a començar aquesta sessió farem exercicis de calfament de veu.
 - 1.1. Ens fem un massatge a la cara. Ens la freguem bé.
 - 1.2. Juguem a fer cares lletges. Un en fa una i tots la imiten.
 - 1.3. Una persona fa un so onomatopèic i tots l'imiten. Després el mateix amb una paraula i una frase.
2. Fem de contacontes:
 - 2.1. Ens posem en rogle i anem passant-nos una pilota. Cadascú que la rep diu una frase i així entre tots fem un conte. Després podem tornar a fer-ho, però concretant el tema o el to: un de por, un d'aventures, de fades...
 - 2.2. Per parelles, contem un conte, però canvia el narrador cada vegada que el professor fa un cop.
 - 2.3. La pantomima. Fem grups. Una persona narra una història inventada o anècdota i els altres, al mateix temps van interpretant-la mimícament.
 - 2.4. Fem una llista dels personatges més característics dels contes. Tants personatges com persones som al grup. Després fem targetes amb els noms, les barregem i cadascú n'agafa una sense mirar. Ens agrupem, d'acord amb el tema que ens han tocat, i entre tots fem un conte.
 - 2.5. Inventat un conte que sorgisca, al seu torn, d'un altre, com passa a les *Mil i una nits*. Pot sorgir de la mateixa història, del mateix lloc, d'un mateix personatge...
3. A l'escena, Demèter i Persèfone narren els contes *Els tres germans* i *La pescadora i el geni*. Ara vosaltres repartiu-vos els personatges i interpreteu-los com si d'una obra de teatre es tractara.

Escena V. L'encalç dels conquistadors

1. Com a calfament farem el joc de construcció de la piràmide Maia. Distribuïm per l'espai objectes diferents que trobem: cadires, llibres, motxilles, pilotes, taules etc. Posem una música, que en aquest cas haurà de ser mexicana, i ballem per l'espai. Quan el professor diu «piràmide» hem d'agafar cadascú un objecte diferent i col·locar-lo al centre de l'espai per a fer una torre. En el cas de coses grans podem fer-ho entre dos. Continuem ballant fins al següent crit de «piràmide» i així, fins que no quede res.
2. Aprofitant que Hatath és mexicà, treballem diferents accents. Cadascú en tria un i ens conta qualsevol anècdota de la seua vida.
3. Juguem al veig-veig igual que Demèter i Persèfone, però fem-ho per grups. El grup que encerte una resposta, suma un punt. El grup que perda haurà de fer allò que cada grup dels altres li diga.
4. El conquistador entra cantant una cançó. Per grups, poseu-li música i després, entre tota la classe trieu aquella que més us agrada.
5. A l'escena van a Breda. Observeu el quadre *La rendició de Breda*, també conegut com *Les llances* i representeu-lo corporalment. Quan el tingueu llest, feu una improvisació a partir d'aquesta figura escultòrica.
6. L'escena finalitza a Xàtiva, la qual fou cremada per ordre de Felip V. En grups, intenteu representar aquesta tragèdia. Heu de construir escenes d'un poble que perd tot allò que té: persones, cases, coses, etc. Després podríeu fer servir aquestes escenes com a final de l'Escena V.

Epíleg. Manifestos

1. L'epíleg és l'escena de les opinions, del raonament, de dir allò que pensem sobre les coses. Dividim l'espai en dos. Una persona es col·loca al centre i tots al seu voltant. La persona del centre diu una sentència o opinió que tinga sobre qualsevol cosa. Immediatament, la resta se situen a la seua esquerra si hi estan d'acord o a la seua dreta si hi estan en contra. Així van passant tots pel centre.
2. En aquesta escena hi ha diversos manifestos. Feu grups, trieu-ne un cada grup i intenteu representar-lo teatralment.

3. Per parelles, representem una escena en la qual els protagonistes discuteixen, no estan d'acord i acaben sense solucionar el seu conflicte. Després, una altra parella la representa buscant una solució.
4. Escriu una carta com *el somni de Martin Luther King* i imagina com seria el món en el qual t'agradaria viure. Després, interpreta-la davant de tots.
5. Agafeu el monòleg del somni que té el xiquet a l'escena. Repartiu-vos les frases i interpreteu-les. Primer, com serien en negatiu i, després, en positiu. Per exemple: «He somiat que vivia en el meu poble, amb la mare, el pare, els germans, els amiguets... i que no plorava ningú». Primer, la representeu així, justificant el plor. Després, fem l'escena contrària, justificant per què tots estan alegres. També podem fer-la seguida. Tots estan tristos i passa qualsevol cosa que fa que tots estiguen alegres.
6. Ah! I no podem acabar sense fer un exercici de Nassos. Busqueu en una botiga de disfresses tots els nassos diferents que trobeu. Després, poseu-los dins d'una caixa. Cadascú n'agafa un, se'l posa i amb diversos companys amb altres nassos, creu històries de personatges diferents. Un nas de pinotxo amb un de clown, un de bruixa amb un de gnom, etc.

D. ANNEXOS

D1. *LA MARSELLESA* (1792-95)

Marxem, fills de la pàtria,
que ha arribat el dia de la glòria.
El sagnant estendard de la tirania
està ja aixecat contra nosaltres (bis)
No escolteu bramar pels camps
aquests feroços soldats?
Doncs vénen a degollar
els nostres fills i les nostres esposes
Tornada:

A les armes, ciutadans!
Formeu els vostres batallons!
Marxem, marxem,
que una sang impura
xopi els nostres solcs!

Què pretén aquesta horda d'esclaus,
de traïdors, de reis conjurats?
Per qui són aquestes innobles traves
i aquestes cadenes temps ha preparades?
Per a nosaltres, francesos! Oh, quin ultratje! (bis)
Quin arravatament ens deu excitar!
És a nosaltres a qui pretenen sumir
de nou en l'antiga esclavitud!
Tornada

I què! Sofrirem que aquestes tropes estrangeres
dictin la llei en les nostres llars,
i que aquestes falanges mercenàries
vencin als nostres valents guerrers? (bis)
Gran Déu! Encadenades les nostres mans,
hauríem de doblegar els fronts sota el jou!
Els amos de la nostra destinació
no serien més que uns vils dèspotes.
Tornada

Tremoleu, tirans, i també vosaltres,
pèrfids, oprobi de tots els partits!
Tremoleu! Els vostres projectes parricides
rebran per fi el seu càstig. (bis)
Tots són soldats per a combatre-us.
si pereixen els nostres herois.
França en produeix altres de nous
disposats a aniquilar-vos.

D2. *LA INTERNACIONAL* (1871)

Amunt els pàries de la terra,
amunt els qui pateixen fam,
el proletaris cridem guerra,
tot el món és de guerra un clam.

Del passat no en deixarem cap rastre,
estols d'esclaus tots amunt, tothom,
el mon canviarà de base,
no hem estat res, ho serem tot.

És la lluita darrera,
unim-nos i demà
la internacional
serà el gènere humà. (bis)

No esperes salvacions supremes
de Déu, dels reis ni del tirà,
obrer és la sang de tes venes
que triomfant et salvarà.

La força del tirà sotmesa
ton puny deixarà quan voldràs;
atiem la fornal encesa,
el ferro és fill del nostre braç.

És la lluita darrera,
unim-nos i demà
la internacional
serà el gènere humà. (bis)

Obrers, llauradors, la batalla
ha començat i finirà,
la terra és per qui la treballa,
qui no treballa morirà.

Si del cel de la nostra terra
foragitem dels corbs l'estol,
pau dolça seguirà a la guerra
i sempre més brillarà el sol.

És la lluita darrera,
unim-nos i demà
la internacional
serà el gènere humà. (bis)

D3. *MISSATGE DEL GRAN CABDILL SEATTLE AL PRESIDENT DELS ESTATS UNITS D'AMÈRICA (1855)*

El Gran Cap de Washington ens envià un missatge dient que desitjava comprar la nostra Terra.

El Gran Cap també ens envià paraules d'amistat i de bona voluntat. Això és un gest amistós per part seva ja que sabem que ell no necessita la nostra amistat.

Però considerarem la seva oferta perquè sabem que si no la hi venem potser vindrà l'home blanc amb les seves armes i s'apoderarà de la nostra Terra. Qui pot comprar o vendre el cel o l'escalfor de la Terra?

No ens ho sabem imaginar, si nosaltres no som amos de la frescor de l'aire, ni de la llúïssor de l'aigua. Com podria comprar-nos-la, ell? Mirarem de prendre una decisió.

Segons el que digui el Gran Cabdill Seattle, el Gran Cap de Washington pot deixar-ho córrer, de la mateixa manera que el nostre germà blanc, en el transcurs de les estacions, pot deixar-ho córrer.

Les meves paraules són com les estrelles, mai no s'extingeixen. Cada part d'aquesta Terra és sagrada per al meu poble, cada agulla brillant dels avets, cada plata de sorra, cada boira en el bosc fosc, cada clariana del bosc, cada insecte brunzair, és sagrat per al pensar i el sentir del meu poble. La saba que puja pels arbres duu el record del pelloja.

Els morts del blanc obliden la Terra on van néixer quan desapareixen per anar a vagar a les estrelles. Els nostres morts no obliden aquesta meravellosa Terra, ja que és la mare del pelloja. Nosaltres som una part de la Terra i ella és una part de nosaltres. Les flors oloroses són les nostres germanes, el cèrvol, el cavall, la gran àguila, són els nostres germans. Les altures rocalloses, les praderies suaus, el cos ardorós del poltre i de l'home pertanyen tots a la mateixa família.

Per això, quan el Gran Cap de Washington ens va fer saber que volia comprar la nostra Terra, exigia massa de nosaltres.

El Gran Cap ens comunicava que volia donar-nos un lloc on poguéssim viure còmodament. Ell seria el nostre pare i nosaltres seríem els seus fills. Però serà possible, això, alguna vegada? Déu estima el vostre poble i ha abandonat els seus fills rojos.

Ell ha enviat màquines per ajudar l'home blanc en el seu treball i construeix per a ell grans pobles. Ell fa que la vostra gent sigui cada cop més poderosa, dia rere dia. Aviat envaïreu la Terra com rius que es desborden des de gorges muntanyenques a causa d'una pluja inesperada.

El meu poble és com un corrent desbordat, però sense retorn. No, nosaltres som de races diferents. Els nostres fills no juguen plegats, i els nostres ancians no contenen les mateixes històries. Déu us és favorable i nosaltres som com orfes.

Meditarem sobre la vostra oferta de comprar-nos la Terra. No serà fàcil perquè aquesta Terra és sagrada per a nosaltres.

Ens sentim alegres en aquest bosc. No sé per què, però la nostra manera de viure és diferent de la vostra.

L'aigua cristal·lina que brilla en rierols i rius no és tan sols aigua sinó la sang dels nostres avantpassats. Si us venem la nostra Terra heu de saber que és sagrada. I que els vostres fills aprenguin que és sagrada i que tots els reflexos passatgers de les aigües clares són els fets i les tradicions que refereix el meu poble.

El murmuri de l'aigua és la veu dels meus avantpassats. Els rius són germans nostres, ells ens apaguen la set. Els rius porten les nostres canoes i alimenten els nostres fills.

Si venem la nostra Terra, heu de recordar i ensenyar als vostres fills que els rius són germans nostres –i vostres–, i que des d'ara haureu de donar els vostres béns als rius, com també a altres germans vostres.

Els pelloja sempre s'han apartat de l'exigent home blanc, igual com la boira del matí cedeix, en les muntanyes, davant el sol naixent. Però les cendres dels nostres avantpassats,

llurs tombes, són Terra santa, i per això aquests turons, aquests arbres, aquesta part de la Terra ens són sagrats.

Sabem que l'home blanc no entén la nostra manera de pensar.

Per a ell, una part de la Terra és igual que qualsevol altra, ja que ell és un estrany que arriba de nit i s'empara d'allò que necessita de la Terra.

La Terra no és la seva germana sinó la seva enemiga. I quan l'ha conquerida, torna a cavalcar.

Abandona la tomba dels seus avantpassats i tant li és. Roba la Terra dels seus fills, i res no li importa. Oblida les tombes dels seus pares i els drets de la naixença dels seus fills. Tracta la seva mare, la Terra, i el seu germà, el Cel, com si fossin coses que es poden comprar i arrabassar, i que es poden vendre, com ovelles o perles brillants.

Famolenc, s'empassarà la Terra i no deixarà res, tan sols un desert.

No ho sé, però la nostra forma de ser és diferent de la vostra.

La vista de les vostres ciutats fa mal als ulls del pelloja. Potser perquè el pelloja és un salvatge i no ho entén.

No hi ha cap mena de silenci en les ciutats dels blancs, no hi ha cap lloc on es pugui sentir créixer les fulles de la primavera i el brunzit dels insectes.

Però tal vegada només ens fa mal a les orelles. Què és la vida si no es pot sentir el crit solitari del siboc o el raucar de les granotes quan es fa de nit en el llac?

Jo sóc un pelloja i no ho entenc.

L'indi pot sentir la suau remor del vent que bufa sobre la superfície del llac, i l'alè del vent net per la pluja matinal o carregat de la fragància dels pins.

L'aire té un gran valor per al pelloja, ja que totes les coses participen del mateix alè: l'animal, l'arbre, l'home, tots participen del mateix alè.

L'home blanc sembla no parar esment en l'aire que respira, a semblança d'un home que és mort des de fa dies i no sent la fetor.

Però si us venem la nostra Terra, no oblideu que per a nosaltres l'aire té un gran valor, que l'aire comparteix el seu esperit amb tota vida. El vent va donar als nostres pares el seu primer alè i rep el seu darrer sospir. I el vent també insuflarà la vida als nostres fills. Si us veníem la nostra Terra hauríeu de tenir-ne cura com un tresor, com un lloc on també l'home blanc sàpiga que el vent bufa suaument sobre les flors de la praderia.

Jo sóc un salvatge i és així com entenc les coses. He vist mil bisons putrefactes, abandonats per l'home blanc. Els van matar des d'un comboi que passava.

Jo sóc un salvatge i no puc comprendre com el cavall de ferro que treu fum és més poderós que el bisó, al qual només matem per tal de conservar la vida.

Què és l'home sense animals? Si tots els animals desapareguessin, l'home també moriria per la gran solitud del seu esperit.

Allò que esdevé als animals després també esdevé als homes. Totes les coses estan estretament unides.

Allò que esdevé a la Terra també esdevé als fills de la Terra.

Heu d'ensenyar als vostres fills que el sòl que tenen sota els peus conté les cendres dels nostres avantpassats.

Per tal que respectin la Terra, expliqueu-los que la Terra conté les ànimes dels vostres avantpassats. Ensenyeu als vostres fills allò que nosaltres ensenyem als nostres: que la Terra és la nostra mare.

Allò que esdevé a la Terra esdevé també als fills de la Terra. Quan els homes escupen a la Terra, s'escupen a ells mateixos. Nosaltres sabem que la Terra no pertany als homes, sinó que l'home pertany a la Terra. Això ho sabem molt bé. Totes les coses estan unides entre elles, com la sang que uneix una mateixa família. Tot està unit.

Allò que esdevé a la Terra esdevé també als fills de la Terra.

L'home no va crear el teixit de la vida, tan sols n'és un fil. Allò que feu a aquest teixit us ho feu a vosaltres mateixos. No, el dia i la nit no poden viure plegats.

Els nostres morts continuen vivint en els dolços rius de la Terra i retornen amb el pas suau de la primavera, i la seva ànima va amb el vent, que bufa arrissant la superfície del llac.

Considerarem la possibilitat que l'home blanc compri la Terra.

Però el meu poble pregunta: què és el que vol l'home blanc? Com es pot comprar el cel, o l'escalfor de la Terra o la velocitat de l'antílop?

Com us podem vendre aquestes coses, i com podeu comprar-les? És que per ventura podeu fer el que vulgueu amb la Terra, tan sols perquè un pellroja signi un tros de paper i el doni a l'home blanc?

Si nosaltres no posseïm la frescor de l'aire, ni la lluïssor de l'aigua, com ens ho podreu comprar?

És que, per ventura, podeu comprar els bisons quan ja n'heu mort el darrer?

Considerarem la vostra oferta. Sabem que si no us la venem vindrà l'home blanc i s'empararà de la nostra Terra. Però nosaltres som uns salvatges.

L'home blanc, que a l'encalç del poder, ja es creu que és Déu, a qui pertany la Terra. Com pot un home apoderar-se de la seva mare?

Considerarem la vostra oferta de comprar la nostra Terra.

El dia i la nit no poden viure plegats.

Considerarem la vostra oferta d'anar a una reserva. Volem viure a part i en pau, tant ens fa on passarem la resta dels nostres dies.

Els nostres fills veuran als seus pares submisos i vençuts. Els nostres guerrers estaran avergonyits.

Després de la derrota passaran els dies en la folgança i s'enverinaran el cos amb menjars dolços i begudes fortes.

Tant ens fa on passarem la resta dels nostres dies.

Ja no en queden gaires, tan sols unes quantes hores i un parell d'hiverns i no quedarà cap fill de la gran nissaga que en altres temps va viure en aquesta Terra i que ara, en petits grups, viu dispersa pel bosc i gemega sobre les tombes del seu poble, que en altre temps fou tan poderós i ple d'esperança com el vostre.

Però per què ens hauríem d'afligir per la desaparició d'un poble? Els pobles estan formats per homes. És així.

Els homes apareixen i desapareixen com les ones del mar. Ni tan sols l'home blanc, el Déu del qual camina al seu costat i parla amb ell com l'amic a l'amic, pot alliberar-se del destí comú. Potser serem germans, esperem veure-ho.

Tan sols sabem una cosa –que potser algun dia l'home blanc també descobrirà–, i és que el nostre Déu és el mateix que el seu. Vosaltres potser us penseu que el posseïu –igual que intenteu posseir la nostra Terra–, però no podeu. És el Déu de tots els homes, tant dels pellrogos com dels blancs. Ell estima molt aquesta Terra o el qui atempta contra ella menysprea el creador.

També els blancs desapareixeran, i potser abans que altres estirps.

Continueu contaminant el vostre llit, i una nit morireu en la vostra pròpia caiguda. Però en desaparèixer, brillareu amb el foc del Déu poderós, que us va dur a aquesta Terra i us va destinar a dominar el pellroja en aquesta Terra.

Aquest destí és per a nosaltres un enigma. Quan tots els bisons hagin mort, els cavalls salvatges hagin estat domesticats i el racó més secret del bosc estigui envaït pel soroll de molts homes i la visió dels turons estigui embrutada pels fils parlants, quan desaparegui el bosc espès i l'àguila se n'hagi anat, això significarà dir adéu al poltre veloç i a la cacera.

El final de la vida i el començament de la supervivència. Déu us concedí el domini sobre els animals, els boscos i els pellroges per un determinat motiu i aquest motiu és un enigma per a nosaltres.

Tal vegada ho podríem comprendre si sabéssim què és el que somia l'home blanc, quins ideals ofereix als fills en les llargues nits d'hivern, i quines visions li bullen a la imaginació i guien els seus passos per al dia de demà.

Però nosaltres som salvatges, i els somnis de l'home blanc ens estan amagats, i perquè ens ho estan, seguirem el nostre propi camí.

Puix, abans de tot, nosaltres estimem el dret de cada ésser humà a viure tal com desitja, encara que sigui d'una manera molt diferent de la dels seus germans. No és gaire el que ens uneix.

Considerarem la vostra oferta. Si l'acceptem, serà tan sols per assegurar-nos la reserva que ens heu promès. Potser allà podrem acabar els pocs dies que ens queden vivint a la nostra manera.

Quan l'últim pellroja d'aquesta Terra desaparegui i el reu record sigui solament l'ombra d'un núvol que travessa la planúria, encara serà viu l'esperit dels meus avantpassats en aquestes ribes i aquests boscos.

Puix ells estimaven aquesta Terra com el nadó estima el batec del cor de la seva mare. Si us arribem a vendre la nostra Terra, estimeu-la com nosaltres l'hem estimada.

Tingueu cura d'ella, com nosaltres n'hem tingut, i conserveu el record d'aquesta Terra tal com us la lliurarem.

I amb totes les vostres forces, el vostre esperit i el vostre cor, conserveu-la per als vostres fills, i estimeu-la, tal com Déu ens estima a tots. Hi ha una cosa que sabem, que Déu és el mateix Déu.

Aquesta Terra és sagrada per a Ell. Ni tan sols l'home blanc es pot deslliurar del destí comú. Potser som germans. Esperem veure-ho.

D4. *TINC UN SOMNI.*

Discurs de Martin Luther King Jr. pronunciat a les escales del Memorial a Lincoln, a Washington DC, el 28 d'agost del 1963

Fa un centenar d'anys, un gran americà, a l'ombra simbòlica del qual ara ens trobem, va signar la Proclamació d'Emancipació. Aquest decret transcendental va arribar com un gran focus de llum d'esperança per a milions d'esclaus negres que havien estat abusats per les flames d'una injustícia devastadora. Va arribar com un joiós trenc d'alba que acabava la llarga nit de la captivitat.

Però, cent anys després, hem d'encarar el fet tràgic que els negres encara no són lliures. Cent anys després, la vida dels negres encara està tristament impedida per les manilles de la segregació i per les cadenes de la discriminació. Cent anys després, els negres viuen en una illa solitària de pobresa, al mig d'un vast oceà de prosperitat material. Cent anys després, els negres encara es consumeixen en els racons de la societat americana i es troben exiliats en el seu propi país. Avui, doncs, hem vingut aquí per escenificar una situació espantosa.

En cert sentit, hem vingut a la capital de la nostra nació per cobrar un xec. Quan els arquitectes de la nostra república van escriure les paraules magnífiques de la Constitució i la Declaració d'Independència, estaven signant un pagaré del qual cada americà havia de ser hereu. Aquest pagaré era la promesa que es garantirien a tothom els drets inalienables de la vida, la llibertat i la recerca de la felicitat.

Avui és obvi que Amèrica no ha abonat aquest pagaré pel que fa als seus ciutadans de color. En lloc de complir aquesta obligació sagrada, Amèrica ha donat a la gent negra un xec fals que ha sigut retornat amb la inscripció «sense fons». Però nosaltres ens neguem a creure que el banc de la justícia hagi fet fallida. Ens neguem a creure que no hi hagi fons en les grans caixes fortes de les oportunitats d'aquesta nació. Hem vingut, doncs, a cobrar aquest xec –un xec que ens donarà quan vulguem la riquesa de la llibertat i la seguretat de la justícia. També hem vingut a aquest lloc beneït per recordar-li a Amèrica la intensa urgència del moment. Ara no és l'hora d'embranchar-se en el luxe de la tebior o de prendre's la droga tranquil·litzadora del gradualisme. Ara és l'hora de pujar des de la vall fosca i desolada de la segregació fins al camí assolellat de la justícia racial. Ara és l'hora d'obrir les portes de les oportunitats a tots els fills de Déu. Ara és l'hora d'eleva la nostra nació des de les arenes movedisses de la injustícia racial fins a la roca sòlida de la germanor.

Seria fatal per a la nació que passés per alt la urgència del moment i que menystingués la determinació dels negres. Aquest estiu sufocant del legítim descontentament dels negres no s'acabarà fins que no hi hagi una tardor vigoritzant de llibertat i d'igualtat. Mil nou-cents seixanta tres no és un final sinó un començament. Aquells que confien que els negres necessitaven desfogar-se i que ara ja estaran satisfets, tindran un despertar bruscat si la nació retorna als seus afers com de costum. No hi haurà ni calma ni tranquil·litat a Amèrica fins que no s'atorguin als negres els seus drets ciutadans. Els ciclons de la revolta continuaran sacsejant els fonaments de la nostra nació fins que no sorgeixi el dia lluminós de la justícia.

Però, hi ha una cosa que li he de dir al meu poble que s'està en el llindar càlid que porta a l'interior del palau de justícia. En el procés per guanyar el nostre lloc legítim, no ens hem de fer culpables d'accions equivocades. No vulguem satisfer la nostra set de llibertat tot bevent de la copa de l'amargor i de l'odi.

Hem de conduir sempre més la nostra lluita pel nivell elevat de la dignitat i la disciplina. No hem de permetre que la nostra protesta creativa degeneri en violència física. Un cop i un altre ens hem d'eleva a les altures majestuosos d'oposar-nos a la força física amb la força espiritual. La meravellosa nova militància que ha inundat la comunitat negra no ens ha de portar a des-

confiar de tots els blancs, perquè molts dels nostres germans blancs –com ho demostra la seva presència aquí avui– han entès que el seu destí està lligat al nostre destí i que la seva llibertat està inseparablement unida a la nostra llibertat. No podem caminar sols.

I mentre caminem, hem de prendre el compromís d'anar al capdavant. No podem retrocedir. N'hi ha que pregunten als defensors dels drets civils «Quan estareu satisfets?»

No podem estar mai satisfets mentre els nostres cossos, cansats per la fatiga del viatge, no puguin trobar allotjament en els motels de les autopistes i en els hotels de les ciutats. No podem estar satisfets mentre la mobilitat bàsica dels negres consisteixi a passar d'un gueto més petit a un de més gran. No podem estar mai satisfets mentre un negre de Mississipí no pugui votar i un negre de Nova York cregui que no hi ha res que ell pugui votar. No, no, no estem satisfets, i no estarem satisfets fins que la justícia no baixi rodant com les aigües i l'equanimitat com un corrent poderós.

No oblidu pas que alguns de vosaltres heu vingut aquí sortint de gran afliccions i tribulacions. Alguns de vosaltres acabeu de sortir de cel·les estretes. Alguns de vosaltres heu vingut d'àrees en què la vostra demanda de llibertat us va dur a ser colpejats per les tempestes de la persecució i a ser sacsejats pels vents de la brutalitat policial. Vosaltres heu sigut els veterans del sofriment creatiu. Continueu treballant amb la fe que el sofriment immerescut és redemptor.

Torneu a Mississipí, torneu a Alabama, torneu a Geòrgia, torneu a Louisiana, torneu als barris baixos i als guetos de les nostres ciutats del nord, sabent que d'alguna manera aquesta situació pot canviar i canviarà. No ens rebolem en la vall de la desesperança. A vosaltres, avui us dic, amics meus, que malgrat les dificultats i les frustracions d'aquest moment, jo encara tinc un somni. És un somni profundament arrelat en el somni americà.

Tinc el somni que un dia aquesta nació s'alçarà i experimentarà el veritable significat del seu credo: «Creiem que aquestes veritats són evidents per si mateixes: que tots els homes són creats iguals.»

Tinc el somni que un dia, en els turons vermells de Geòrgia, els fills dels antics esclaus i els fills dels antics propietaris d'esclaus seran capaços d'asseure's plegats a la taula de la germanor.

Tinc el somni que un dia, fins i tot l'estat de Mississipí, un estat desert, recremat per l'escalfor de la injustícia i l'opressió, es transformarà en un oasi de llibertat i justícia. Tinc el somni que els meus quatre fills un dia viuran en una nació en què no seran jutjats pel color de la seva pell sinó per la naturalesa del seu caràcter.

Tinc un somni avui.

Tinc el somni que un dia l'estat d'Alabama, que ara té un governador que deixa caure dels seus llavis paraules d'interposició i d'invalidació, es transformarà en una situació en què els nens negres i les nenes negres podran agafar-se les mans amb nens blancs i nenes blanques i caminar junts com a germanes i germans.

Tinc un somni avui.

Tinc el somni que un dia cada vall serà enlairada, cada turó i cada muntanya seran aplanats, els llocs escarpats seran allisats, i els llocs tortuosos seran adreçats, i es manifestarà la glòria del Senyor, i tota carn ho podrà veure.

Aquesta és la nostra esperança. Aquesta és la fe amb què torno cap al sud. Amb aquesta fe serem capaços d'excavar de la muntanya de la desesperació una pedra d'esperança.

Amb aquesta fe serem capaços de transformar les discòrdies sorolloses de la nostra nació en una preciosa simfonia de germanor. Amb aquesta fe serem capaços de treballar junts, de pregar junts, de lluitar junts, d'anar junts a la presó, de defensar junts la llibertat, sabent que un dia serem lliures.

Aquest serà el dia en què tots els fills de Déu podran cantar, amb un sentit nou, «País meu, és a tu, dolç país de llibertat, a tu que et canto. País en què van morir els meus pares, país orgull de pelegrins, de cada costat de muntanya, que repiqui la llibertat.»

I si Amèrica ha de ser una gran nació, això ha d'arribar a ser veritat. Que repiqui, doncs, la llibertat des del cim dels turons prodigiosos de New Hampshire. Que repiqui la llibertat des de les poderoses muntanyes de Nova York. Que repiqui la llibertat des de les realçades Allegènies de Pensilvània!

Que repiqui la llibertat des de les nevades muntanyes Rocalloses de Colorado!

Que repiqui la llibertat des dels cims arquejats de Califòrnia!

Però, no solament això; que repiqui la llibertat des de la Muntanya Pedregosa de Geòrgia!

Que repiqui la llibertat des de la Muntanya Talaia de Tennessee!

Que repiqui la llibertat des de cada turó i cada talpera de Mississipí. De cada costat de muntanya, que repiqui la llibertat.

Quan deixem que la llibertat repiqui, quan deixem que repiqui des de cada vila i cada veïnat, des de cada estat i cada ciutat, podrem accelerar el dia en què tots els fills de Déu, negres i blancs, jueus i gentils, protestants i catòlics, puguin donar-se les mans i cantar les paraules de l'espiritual negre: «Lliures per fi! Lliures per fi! Gràcies a Déu Totpoderós, som lliures per fi!»

D5. DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS (1948)

(Adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948)

Preàmbul

Considerant que el reconeixement de la dignitat inherent i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana és el fonament de la llibertat, la justícia i la pau en el món,

Considerant que el desconeixement i el menyspreu dels drets humans han originat actes de barbàrie que han ultratjat la consciència de la humanitat; i que s'ha proclamat com l'aspiració més elevada de tothom l'adveniment d'un món on els éssers humans, deslliurats del temor i la misèria, puguin gaudir de llibertat d'expressió i de creença,

Considerant que és essencial que els drets humans siguin protegits per un règim de dret per tal que les persones no es vegin forçades, com a últim recurs, a la rebel·lió contra la tirania i l'opressió,

Considerant també que és essencial de promoure el desenvolupament de relacions amistoses entre les nacions,

Considerant que els pobles de les Nacions Unides han ratificat en la Carta llur fe en els drets humans fonamentals, en la dignitat i el valor de la persona humana i en la igualtat de dret d'home i dones; i que han decidit de promoure el progrés social i millorar el nivell de vida dins d'una llibertat més àmplia,

Considerant que els Estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels drets humans i les llibertats fonamentals,

Considerant que una concepció comuna d'aquests drets i llibertats és de la més gran importància per al ple compliment d'aquest compromís,

L'Assemblea General

Proclama aquesta Declaració Universal de Drets Humans com l'ideal comú a assolir per a tots els pobles i nacions amb el fi que cada persona i cada institució, inspirant-se constantment en aquesta Declaració, promoguin, mitjançant l'ensenyament i l'educació, el respecte a aquests drets i llibertats i assegurin, amb mesures progressives nacionals i internacionals, el seu reconeixement i aplicació universals i efectius, tant entre els pobles dels Estats membres com entre els dels territoris sota llur jurisdicció.

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Article 2

Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona, tant si és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.

Article 3

Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 4

Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Article 5

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 6

Tota persona té el dret arreu al reconeixement de la seva personalitat jurídica.

Article 7

Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei. Tots tenen dret a igual protecció contra qualsevol discriminació que violi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació.

Article 8

Tota persona té dret a un recurs efectiu prop dels tribunals nacionals competents que l'empari contra actes que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei.

Article 9

Ningú no serà detingut, pres o desterrat arbitràriament.

Article 10

Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.

Article 11

1. Tots els acusats d'un delictes tenen el dret que hom presumeixi la seva innocència fins que no es provi la seva culpabilitat segons la llei en un judici públic, en què hom li hagi assegurat totes les garanties necessàries per a la seva defensa.
2. Ningú no serà condemnat per actes o omissions que en el moment que varen ésser comesos no eren delictius segons el dret nacional o internacional. Tampoc no s'imposarà cap pena superior a l'aplicable en el moment de cometre el delictes.

Article 12

Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, ni d'atacs al seu honor i reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra tals intromissions o atacs.

Article 13

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat.
2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil en altres països i a beneficiar-se'n.
2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

Article 16

1. Els homes i les dones, a partir de l'edat núbil, tenen dret, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, a casar-se i a fundar una família. Gaudiran de drets iguals pel que fa al casament, durant el matrimoni i en la seva dissolució.
2. Només es realitzarà el casament amb el lliure i ple consentiment dels futurs esposos.
3. La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Article 17

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Article 19

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

Article 20

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.

Article 21

1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits.
2. Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.
3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament per sufragi universal i igual i per vot secret o per altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.

2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.
3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.
4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Article 24

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.

Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen d'igual protecció social.

Article 26

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.
2. L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; promourà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i grups ètnics o religiosos, i fomentarà les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.
3. El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.

Article 27

1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.
2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

Article 28

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en aquesta declaració puguin ser plenament efectius.

Article 29

1. Tota persona té deures envers la comunitat, ja que només en aquesta li és possible el lliure i ple desenvolupament de la seva personalitat.
2. En l'exercici dels drets i les llibertats, tothom estarà sotmès només a les limitacions establertes per la llei i únicament amb la finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte deguts als drets i llibertats dels altres i de complir les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.
3. Aquests drets i llibertats mai no podran ser exercits en oposició als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 30

Res en aquesta Declaració no podrà interpretar-se en el sentit que doni cap dret a un Estat, a un grup o a una persona a emprendre activitats o a realitzar actes que tendeixin a la supressió de qualsevol dels drets i llibertats que s'hi enuncien.

Propostes didàctiques referides al llibre
Deesses per nassos (ISBN: 978-84-982-434-99)

© Edicions Bromera, SL
Apartat de correus 147 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Antoni Torreño, ????

Antoni Torreño (València, 1963) ha conreat diversos gèneres literaris: el relat infantil (*La serp del llac*), la narrativa eròtica (*L'ombra de Hamlet*, Premi de Literatura Eròtica La Vall d'Albaida), o la prosa de viatges (*Empremtes de Xahrazad*, Premi Internacional de Literatura de Viatges Ciutat de Benicàssim). *Deesses per nassos* és la primera peça teatral que publica, a part de col·laboracions puntuals en els volums de *Teatre mínim*.

En *Deesses per nassos*, Demèter i Persèfone decideixen desobeir la imposició per la qual mare i filla s'han de separar cada tardor. Persèfone no tornarà als inferns i les dues deesses s'amagaran de la policia de l'Olimp entre els humans i aterran en distintes èpoques i distintes cultures. Amb els ingredients i l'esperit desimbolt propis de la comèdia, es va perfilant en l'obra una revisió de la història de la humanitat i dels seus valors.

978-84-9824-349-9

9 788498 243499

edicions
bromera

www.bromera.com
edicions

bromera

